

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček. račun 13.562.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—, Za članne izvod po Din 1.—.

Oglasi po ceniku.

Telefon šte. 3478.

ZAKON

o pogodbi socialnega zavarovanja med Jugoslavijo in Nemčijo.

Ta zakon je bil podpisan dne 15. decembra 1928 v Berlinu, zakonsko moč pa je dobil z ratifikacijo z dne 5. avgusta 1929 in z razglasitvijo v »Službenih Novinah« z dne 3. oktobra 1929.

Za naše delavstvo je ta akt zelo velikega pomena, ker je končno odstranjena zapreka, da se uredijo zadeve starih rentnikov in vpokojencev iz Nemčije, pa tudi tistim bo prišel v korist, ki si bodo ali pa so si šele po vojni pridobili razne pravice socialno-političnega značaja.

Zakon sam je razdeljen na več oddelkov: Na obče in na posebne predpise. Posebni predpisi obsegajo določila o zavarovanju nameščenecv in o pokojninskem zavarovanju rudarjev.

Obči predpisi:

a) Obseg zavarovanja.

Jugoslovanski državljani v Nemčiji in nemški državljani v Jugoslaviji se izenačijo z domačimi delavci in nameščenecv glede prejemkov, ki izvirajo iz zavarovanja zoper bolezni, nezgode, za slučaj onemoglosti, iz pokojninskega zavarovanja nameščenecv in iz zavarovanja rudarjev. (Čl. 1.)

Način izplačevanja prejemkov.

Pripadniki one države dobivajo — če so izpolnjeni tudi ostali zakonski predpisi — dajatve, ki izvirajo iz zavarovanja zoper nezgode v industriji, obrti, trgovini in pomorstvu, iz pokojninskega zavarovanja nameščenecv ter iz pokojninskega zavarovanja rudarjev druge države tudi takrat, kadar ne bivajo na ozemlju te države. Tudi rodbina umrlega se ne izključuje od pravice prejemkov zato, ker ni bivala na ozemlju dotične države v času, ko se je pripetil zavarovalni slučaj.

Osebam, ki imajo pravico do dajatev, se morajo dovoljevati, če bivajo v inozemstvu, poleg glavnih dajatev tudi vse doklade, do katerih bi imele pravico, če bi bivale v dotični državi. (Čl. 2.)

Ta določila so pomembna radi tega, ker se je branila izplačevati nemška republika rente in pokojninske prispevke upravičencem (članom in njihovim rodbinam) in je stala na stališču, da imajo pravico do teh dajatev le tisti, ki stalno bivajo v Nemčiji, ali pa, ki dokažejo, da so se morali izseliti iz Nemčije. Zbog tega so prišli vsi naši rentniki in vpokojenci ob vse svoje dajatve, ki so si jih pridobili tekom dolgih let v Westfaliji in po drugih krajih nemške države. S tem zakonom je sicer ta zapreka odstranjena, toda zadržani, odnosno tekom let neizplačani prispevki se ne bodo priznali za ves čas nazaj, ampak le od 1. decembra 1928 dalje (čl. 37 in 38).

Ta določila veljajo tudi za zavarovanje zoper nezgode v kmetijstvu, v kolikor bi spadali kmetijski obrati iste vrste po zakonih obeh držav pod obvezno zavarovanje zoper nezgode; poleg tega pa tudi takrat, kadar je v korist jugoslovanskim sotskopskim delavcem in preostalim članom njih rodbin. (Čl. 4.)

Posebni predpisi.

1. Zavarovanje nameščenecv.

Ako je plačal nameščenec prispevke za obe pokojninski zavarovanji, t. j. po našem zakonu in po nemškem, se seštejejo ti prispevni

Štiri lepe knjige Cankarjeve družbe so razposlane.

Skoro 6000 članov je prejelo 24.000 knjig.

Program družbe za bodoče leto je še lepši, zato bodo poverjeniki družbe v bodočem letu podvojili nabiranje članov. — Članarina letno je Din 20.—, ustanovnina za posameznika Din 500.—, za korporacije Din 1000.—.

Na razpolago je še nekaj knjig. Kdor jih želi, naj se hitro odloči in pošlje 20 Din.

Kulturna revija „Svoboda“ je postala pravi delavski mesečnik. Članki so globoko znanstveni in tako poučni, da je nujna potreba, da jih čita vsak delavec. Sodrugi! Pristopajte v kulturno organizacijo „Svoboda“ in za članarino 4 Din mesečno dobivate ta lep mesečnik zastonj. Ne vzgledujmo se samo na sodruge v drugih državah, nego ustvarjajmo tudi pri nas to, kar imajo drugod!

Kovinarji v Štorah so v mezdnem gibanju. Zahtevajo kolektivno pogodbo.

Delavci v Cinkarni v Celju zahtevajo „Delovni red“.

KID na Jesenicah je začela z racionalizacijo. Kovinarji, tu mora veljati tudi naša beseda. Zato, strnimo se!

Štiridesetletnica delavskega zavarovanja

za bolezni in nezgode. — Proslava v decembru. — Za uvedbo invalidskega in starostnega zavarovanja.

Letos poteka 40 let, odkar sta stopila v veljavo zakon o bolniškem zavarovanju in zakon o nezgodnem zavarovanju. Na ozemlju sedanjih pokrajin Jugoslavije sta bila ta dva zakona izvajana v Sloveniji in Dalmaciji. Slovenija, sedanja dravska banovina, praznuje torej danes 40letnico dveh najvažnejših socialnih zakonov.

Uveljavljenje obveznega bolniškega in nezgodnega zavarovanja je bilo brezdvomno važen socialno-kulturni dogodek, ki je značilno smer v državni politiki, zlasti v pogledu gospodarskega in socialnega življenja.

Gospodarstva vseh držav, kjerkoli se je vpeljalo delavsko zavarovanje, so po uveljavljanju socialno-zavarovalnih zakonov kazala razveseljiv gospodarski in socialni napredek.

Delavci v Sloveniji so tekom štirih desetletij spoznali neprecenljivo vrednost socialnega zavarovanja. Zamislimo se samo v bedo težkih bolnikov in njihovih družin, ki bi se pokazala, ako ne bi bila dana možnost, da gorje blaži socialno zavarovalna ustanova. Pomislimo na usodo invalidov dela, katera bi bila strašna, ako ne bi uživali vsaj skromnih nezgodnih rent.

Ta važen socialno-kulturni jubilej v kulturnem narodu ne sme iti tiho in neopaženo mimo nas in mimo ostale kulturne javnosti zunaj nas. Zato se je Okrožni urad za zavarovanje delavcev, kot formalni predstavnik socialnega zavarovanja odločil, da ta jubilej primerno proslavi. Proslava ima namen utrditi avtoriteto zavarovanja in ojačati v nas vseh močnejšo socialno miselnost. S proslavo hočemo poudariti važnost zavarovanja za gospodarsko in socialno življenje in manifestirati za popolno dograditev soc. zavarovanja z uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja.

Dan proslave še ni definitivno določen. Odrejen pa bo na dan v prvi polovici decembra.

čas, kolikor se ne ujemajo, za ohranitev pričakovanja in za izpolnitev obče dobe čakanja.

Doba bolezni, ki jo je po zakonskih predpisih ene države pogodnice vračunati. Kot odškodninske čase, obranja pričakovanje tudi v drugi državi pogodnici. Isto je z uživanjem pokojnine.

II. Pokojninsko zavarovanje rudarjev.

So bistveno ista določila kakor pri zavarovanju nameščenecv. Na daljni čeni obsegajo še podrobnejše predpise za postopanje, kadar nastopi zavarovalni primer, dalje o starostni pokojnini, o prostovoljnem nadaljevanju zavarovanja ter še o nekaterih upravnih točkah.

Končni predpisi.

Prostovoljni prispevki, ki so potrebni za ohranitev pričakovanj v pokojninskem zavarovanju nameščenecv in rudarjev, se morejo plačati še v teku enega leta od dne, ko je stopila ta pogodba v veljavo, t. j. do 1. oktobra 1930.

V medsebojnem občejanju veljajo kot najvišji upravni oblasti pri nas minister za socialno politiko in narodno zdravje, v Nemčiji pa državni minister za delo.

Pogodba stopi v veljavo s prvim dnem onega meseca, ki nastopi po izmeni ratifikacij, t. j. 1. okt. 1929. Ratifikacije pogodbe so se namreč izmenjale dne 30. septembra 1929 v Belgradu.

Če je bil predlog za rodbinsko rento iz zavarovanja zoper nezgode pravnoveljavno zavržen, preden je stopila v veljavo ta pogodba, se more izdati na predlog nov odlok. Ta predlog se pa sme staviti le tekom enega leta, ko je stopila v veljavo ta pogodba, to je od 1. okt. 1929 do vključno 30. septembra 1930.

Odpoved pogodbe.

Vsaka država pogodnica sme odpovedati to pogodbo s šestmesečnim odpovednim rokom za konec kalendarkega leta, toda ne prej nego za konec leta 1930. Odpoved se sme s pristankom druge države pogodnice omejiti na poedine dele pogodbe. Če se pogodba odpove, ostanejo še nadalje v veljavi predpisi te pogodbe za zahtevke, ki izvirajo iz zavarovalnih primerov, kateri so se pripetili, še preden je bila pogodba razveljavljena. Istotako ne preostanejo pričakovanja s tem, da se odpove pogodba.

Kdo ima torej pravico do rent, odnosno pokojnin?

1. Rentniki, odnosno njihove rodbine, kojih vzdrževalci so umrli pri delu v Nemčiji, katerim je bila svoječasno od nemških zavarovalnih zavodov renta sicer odrejena, toda ustavljena, ker se ne nahajajo v Nemčiji, ampak v naši kraljevini.

2. Rodbine, ki jim je bila zahteva po renti od zavarovalnih zavodov v Nemčiji odbita, ker so v trenutku nezgode stanovali izven Nemčije.

3. Oškodovanci, odnosno njihove rodbine, ki jim renta od strani zavarovalnih zavodov v Nemčiji sploh ni bila priznana, ampak zavržena. Če menijo te osebe, da se jim je zgodila krivica, morejo na podlagi te pogodbe svojo zahtevo obnoviti. Vse te osebe morajo svoje zahteve pravočasno prijaviti in sicer v roku enega leta potem, ko je zadobila navedena pogodba pravno moč. Kedaj je dobila pravno moč, je bilo že omenjeno, ko smo govorili o pogodbi sami.

Prijavam mora vsak opravičenec priložiti potrebne dokumente, in sicer: 1. Odlok, s katerim je bila priznana renta, odnosno penzija. 2. Odlok, s katerim se je zavrnila ali ustavila renta. 3. Dokaz, da ima pravico do rente, odnosno do pokojnine.

To velja zlasti v tem slučaju, če je bila komu zahteva po renti zavrnjena in jo sedaj na podlagi člena 38, točka 2., te pogodbe zahteva.

Kot prijava zadostuje navaden dopis, iz katerega mora biti razvidno, kje je bil poškodovanec, odnosno vpokojenec pred nezgodo zaposlen, kedaj je bila nezgoda, koliko je znašala renta, poleg tega seveda natančen naslov in rojstne podatke. V prijavi mora navesti, katere dokumente prilaga.

V slučaju, da je pa svoje dokumente že priložil kakšni svoji prejšnji prošnji ali pa predložil na poziv kake oblasti ali urada, mora v prijavi navesti, kateri oblasti, odnosno uradu, kedaj (natančen datum in leto) in katere dokumente je poslal, odnosno oddal.

Opozarjamo pa, da se naj vsi zainteresiranci pravočasno prijavijo, ker bo sicer po enem letu vsak trud brezuspešen.

Prijave se pošiljajo ali pa osebno oddajajo: **Pri vseh krajevnih bratovskih skladnicah, ekspoziturah Okrožnega urada in pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani.**

valna debata, kakor ostalim poročilom funkcionarjev oblastnega odbora, v katero so posegli predvsem delegati ljubljanskih podružnic. Konkretno kritiko je predvsem podal predsednik ljubljanske podružnice, sodrug Svetek, ki je naglašal, da smatra predvsem dve vprašanji za najvažnejši, ki sta glavni krivec postojecih diferenc, ki obstojajo med sodrugi v Ljubljani in oblastnim tajništvom. Sodrug Svetek je izvajal: Mnogo odvisi predvsem od osebnega občevanja v poslovanju z zaupniki in članstvom. Smatram, da je v tem pogledu bilo mnogo pogrešnega in se moti vsak, ki misli, da si bo kovinarsko delavstvo v svoji organizaciji pustilo vzeti principe, ki jih ima v demokratičnem upravljanju in vodenju svoje organizacije. To je že marsikjer kdo poskusil, toda nikjer na svetu si kovinarji tega niso pustili kratiti in si tudi pri nas ne bodo. Dalje je naglašal, da smatra za zelo važno, da bodoči oblastni odbor polaga veliko pažnjo na to, da se vse bolj štedi s financami članstva, kateri denar je s težkim trudom članstva zaslužen in je treba skrbeti, da ne bo nepotrebnih izdatkov in da se štedi na celi črti. Kritika je bila pred vsem vsled prevelikih izdatkov za agitacijo in propagando ter vsled prevelikih izdatkov za nabavo novega inventarja.

Kritiziralo se je dalje oblastnega tajnika, da je preveč samolastno vtiliral denar za agitacijo, propagando in nabavo inventarja, za kar je mnogokrat šele naknadno predlagal v odobritev oblastnemu odboru, ko je

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Vam jamči
pristnost in jakost!

oblastni tajnik Vrankar, ki je odgovarjal na vse in pokazal na dejstvo, da, če je na eni strani kritika zaradi visokih izdatkov, naj pa delegati vzamejo v obzir dejstvo, da je organizacija v pretečenem času v posameznih podružnicah narastla po 100 odstotkov in še več, da so te podružnice oddaljene in da se ni vodilo samo agitacijo in propagando, temveč tudi akcije in ker se je delalo, se je naravno vsled tega porabilo tudi sredstva za to.

Nato je bilo glasovanje za zaupnico za delovanje oblastnemu odboru, ki je bilo soglasno sprejeto. Mi, zunanji delegati, smo iskreno hvaležni vsem sodrugom iz obeh spornih taborov v Ljubljani, da so se tako zavestno obvladali in da niso iz te konference napravili torišče osebnih blatenj, česar smo se zunanji delegati tako bali. Ko je bila konferenca v nedeljo opoldan prekinjena, smo se oddahnili vsi in v vsakemu je igrala zavest veselja. Kajti mesto težkih posledic razkola, vsled katerih bi po vseh kovinarskih obratih delavstvo imelo težke izgube in posledice, smo šli iz konference pojačani, močni, enotni, bolj enotni sicer kot smo bili kedaj v naši organizaciji. Popoldne pa je konferenca pokazala vso globino razumevanja organizacije in obrambe interesov kovinarskega delavstva. Sodrug Golmajer je v imenu centrale kot referent podal stvarna navodila za delo oblastnega odbora v bodočem, pri čemer je naglasil, da je najglavnejše, da se poskrbi za stalnost organizacije in ukine prevelika tranzena, ki vlada v Savezu zadnje čase v prijavljanju, pristopanju in izstopanju članstva. V debato so posegli sodrug Vrankar, Jeram, Kopač za Delavsko zbornico in Kunčič iz Zagreba.

Sodrug Vrankar je naglašal, da je naša naloga v bodočem velika, predvsem pa je za stalnost organizacije potrebno, da nudimo članstvu vso zaslonbo, da bo to članstvo imelo resnične koristi od tega, da je organizirano in če bo to resnično slučaj, tedaj bi rad poznal delavca, ki ne bi hotel vstopiti in biti član take organizacije, od katere ima vedno koristi. Značilne so bile te besede našega tajnika in resnične so, kajti vsi smo le zato organizirani, da imamo od tega koristi in baš te besede karakterizirajo, da sodrug Vrankar življi globoko spojen s težnjami, trpljenjem in življenjem po obratih zaposlenega kovinarskega delavstva, ki bo gotovo strnilo svoje sile v enotno našo organizacijo in se je oklenilo ter bo stalno in vztrajno.

Nadalje je govoril Jeram, katerega besede nas navdajajo z upom, da bo bodoči oblastni odbor kos svojim nalogam, da bo bodoči oblastni odbor vodil vse delo v znamenju sporazuma z vsemi, ki so sposobni koristiti interesom skupne organizacije in vsemu v tej industrijski panogi zaposlenemu delavstvu. Ko pa je naš stari veteran, sodrug Kopač, v nekaterih primerih pokazal na stanje, ki vlada napram delavstvu in posameznih panogah, je med navzočimi delegati nastalo pravo presenečenje nad vsem, kar nam je povedal in kar je dalo konferenci pravi elan in vtilo še večjo voljo, da ni druge pomoči za delavstvo, kakor da stoji stalno organizirano in da se brani proti vsem strašnim posledicam, ki jih profit vstvarja povsodi tam, kjer delavstvo še ni dozorelo za solidarno obrambo.

Isto je sodrug Kunčič iznesel težke kršitve, katere vstvarjajo delodajalci v pogledu kršitve zakonitih predpisov, delavske zaščite, ter naglašal, da mora organizirano delavstvo stati na braniku z vsemi sredstvi, da brani to, kar zakonite določbe jamčijo delavstvu.

Sodrug Jeram je k zaključku naglasil: Med vsem našim delavstvom

STROKOVNI VESTNIK.

Po konferenci delegatov Saveza Metaltskih Radnika Jugoslavije iz Dravske banovine.

V soboto, dne 16. novembra, in v nedeljo, dne 17. novembra 1929, je zborovala delegacija kovinarjev Dravske banovine. Pozivu so se odzvali delegati iz vseh krajev naših podružnic, kar je dalo pečat dejstvu, da je kovinarska organizacija pri nas zopet v popolnem razmahu napredka in porasta. Zborovanje se je otvorilo v sejni dvorani Delavske zbornice za Slovenijo in nadaljevalo drugi dan v veliki dvorani istotam. Konferenca, ki je bila sklicana, ni imela namen, da morda nekaj velikega sklepa o akcijah kovinarskega delavstva, pač pa je bila sklicana iz nastalih potreb, da si ustvarimo pregled nad dosedanjim delovanjem letošnjega leta, da premotrimo položaj, ki je za delavstvo v posameznih podjetjih te stroke, ter, da na drugi strani čujemo tudi iz poročil, kake razmere ustvarjajo načrti in profitarški nagoni podjetnikov te industrije, za delavstvo.

Konferenci je predsedoval predsednik oblastnega odbora sodrug Krajger, kot delegat centrale pa je bil navzoč sodrug Golmajer iz Beograda in za oblastni odbor iz Zagreba je bil navzoč sodrug Kunčič, predsednik centralne uprave Saveza. Tujezemskih delegatov ni bilo. Delavsko zbornico je zastopal ravnatelj Del. zbornice Jožef Kopač. Strokovno komisijo pa predsednik s. Jernejčič.

Po vseh podružnicah Dravske banovine se je širila zadnje čase vest, da bo ta konferenca zelo burna in da obstoja nevarnost, da pride do razkola s težkimi posledicami vsled diferenc, ki obstojajo med nekaterimi zaupniki ljubljanske organizacije in oblastnim tajnikom.

Z napetostjo so vsi delegati pričakovali, kaj bo nastalo po otvoritvi

konference, še z večjo napetostjo pa so čakali naši nasprotniki, kaj bo končni rezultat, želeči, da taktično osebne diference razkrojijo zopet naš kovinarski pokret v Dravski banovini, ki je komaj zopet v ponovnem vstajenju. Ko se je v soboto zvečer konstituirala konferenca in potrdilo dnevni red razprav, se je

Delavski oder „Svoboda“

Premijera 1. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice

L. N. Tolstoj:

VSTAJENJE

Igrajo člani »Delavskega odra«. - Režiser B. Kreft.

Naše delavsko gledališče otvarja s »Vstajenjem« svojo sezono. Naj bo dvorana polna, sodružice in sodrugi!

Predprodaja vstopnic v »Svobodi« in pri Strokovni komisiji.

nam zunanjim delegatom zdelo po zaključitvi tega večera, da se resnično zbirajo črni oblaki, ki grozijo s poplavo uničiti vse, kar je trud zaupniške solidarnosti v pretečenem letu zgradil. In ko je drugi dan konferenca započela z nadaljevanjem, se je k tajniškemu poročilu vnela ži-

bil ta postavljen že pred izvršen fakt. Predsednik kontrolnega odbora pa je podal poročilo, da je kontrola pregledala vse vknjižbe in račune ter našla vse v redu, kritika predsednika nadzorstva pa je bila ista, kakor že omenjeno.

Zatem je imel zaključna pojasnila

Dopisna šola za Esperanto.

(3. nadaljevanje.)

Odprimo stran 20: Sesa leciono (-et). Šesta naloga.

V tej vrsti vidimo v oklepaju pripono -et, ki nam služi za zmanjšanje, oslabiljenje pojma: fenestro okno, fenestreto okence, domo hiša, dometo hišica, varma topel, varmeta mlačen, ridi smejeti se, rideti smehljati se itd. Numerirajte stavke od 1 do 9. Prevod glasi sledeče: 1. Danes. 2. Jutri se bo (gi-ono) zgodilo. 3. Mnenja sem, da ne bo prišel. 4. Nesrečen slučaj. 5. Mesto. 6. Hišica. 7. Ličen (čeden, zal). 8. Dečič (fantek) je padel z okna. 9. Kedaj; tedaj. Pazimo! V osmem stavku smo prevedli »de la fenestro« s »z okna«, ker v slovenščini ne moremo reči »padel je od okna«.

Pred prehodom na vaje, Vas moramo radi lažjega razumevanja nujno seznaniti s spodaj navedenimi temeljnimi soodnosnimi zaimki in z vprašalnimi, kazalnimi, občnimi in nikalnimi začetnicami. Če vezemo te štiri začetnice s temeljnimi zaimki in prislovi, tedaj se igraje naučimo vseh 45 besedic.

iu nekdo, neki
k- io nekaj
(vprašalni) ia nekaj(šen)

t-	ial	radi nečesa
(kazalni)	iel	nekako
ĉ-	ie	nekje
(obči)	iam	nekdaj, nekoč
nen-	iom	nekoliko, nekaj
(nikalni)	ies	nekogar

Značaj začetnice k- je vprašalni: kiu kdo(r), kateri, ki, kio kaj, kar, kia kak-(or)-šen, kial zakaj, kiel kako(r), kie kje(r), kiam kedaj, kadar, ko, kiom koliko(r), kies čigav, čigar.

Značaj začetnice t- je kazalni: tiu oni-a-o, ta, ta, to, tio ono, to, tia tak(šen), tial zato, tiel tako, tie tam, tu, tiam tedaj, tiom toliko, ties onega, tistega.

Značaj začetnice ĉ- je obči: ĉiu vsakdo, vsak, ĉio vse, ĉia vsakoršen, ĉial iz vsakega vzroka, ĉiel vsekakor, na vsak način, ĉie povsod, ĉiam vsekdar, vedno, ĉiom vse-(vkup), ĉies vsakogar.

Značaj začetnice nen- je nikalni: neniu nihče, nikdo, noben, nenio nič, nenia nikak(oršen), nenial iz nobenega vzroka, neniel nikakor, na noben način, nenie nikjer, neniam nikdar, nikoli, neniom (prav)nič, nenies nikogar.

Soodnosni zaimki, ki značijo kako posamezno osebo ali določeno stvar, se končavajo na -u, oni, ki značijo kako stvar v splošnem, na -o, kateri pomenijo kakovost, na -a, soodnosni

krajevni prislovi na -e, časovni na -am, prislovi količine na -om, vzročni na -al in načinovni na -ol; soodnosni zaimki, ki značijo lastnika (svojilni), na -es.

Če se dobro naučimo temeljnih besedic ter si zapomnimo pomen začetnic in končnic, tedaj je igra že gotova. Preidimo na vežbanje. Še nepoznane besede so sledeče: sofa sam, hiĉraŭ (naglas leži na -e-) vĉeraj.

Sesa leciono. — Sedma naloga. (Stran 21.)

Numerirajmo od 1 do 5. Prevod: 1. Hitro; hitro. 2. On dela boljše ko ona. 3. Hrbi so višji od gričev. 4. Bližnji (blizek) meni. 5. Oddaljen od njega.

Tolmačenje: Razlika med besedami rapida in rapide leži v tem, da je -a pridevnik na vprašanje: kakšen, -e pa prislov na vprašanje: kako. Pridevnik in prislovi se stopnjujejo sledeče:

Komparativo (primerjalna stopnja):	
pli . . . . . ol	bolj . . . . . ko
pli bona ol li	boljši od njega
pli rapide ol mi	hitreje od mene
Superlativo (presežna stopnja):	
plej . . . . . el	najbolj . med (iz, od)
plej bona el ili	najboljši izmed njih
plej rapide el ni	najhitreje izmed nas

Tolmačenja in slovnice bo dovolj. Preidimo na vajo. (Nadaljevanje sledi.)

treba, da zavlada zavest, da delavskega razreda iz njegove bede ne more rešiti noben bog, niti noben močan in velik mož (kakršni so po meščanski družbi mišljeni), niti noben velikodušen usmiljen filantrop, temveč, rešitev delavstva je edino v močnih organizacijah in kakor je rekel Karl Marx, je rešitev delavstva v delavcih samih.

Sodrug Vrankar je pozval navzoče delegate, da raznesejo po vseh kovinarskih obratih klic po vztrajnem delu, da vlijejo nove sile med vse članstvo, da vlijejo novo vero in poživijo voljo med vsem delavstvom za obrambo golih življenskih interesov svojih in svojih družin.

Konferenca, o kateri bomo še izčrpnje poročali, ko nam bo na razpolago stenografski zapisnik, je garancija za to, da bo kovinarsko delavstvo v Dravski banovini z zadovoljstvom vzelo izvršeno delo te konference na znanje. Novih sil in nove volje za delo za organizacijo smo načrpali od te konference, pomlajeni v borbi in poživljeni smo se razšli zopet na vse strani. Med vsemi pa je vladala zavest in veliko zadoščanje nad tem, ker smo svojo enotnost le še pojačali in z veseljem naglašamo, da je naša enotnost nezlomljiva na veselje naše in žalost vseh, ki so to drugače pričakovali. Po vseh kovinarskih obratih, med vsem delavstvom naše stroke, naj vlada ta zavest in vse delavstvo naj ve, da med nami ni sporov, ki bi mogli nas odtujiti od poti, po kateri moramo korakati enotni in da gremo kljub vsem intrigam in spletkam nezlomljivo naprej.

Brez usmiljenja zahteva od vsakega posameznika živo življenje, da se dnevno bori za svoj obstanek ne pretrgoma, vsak dan, ista dolžnost za delo, za obstoj, nas veže tudi v organizaciji vse, zato je vsi na delo in bodoča konferenca bo doprinesla še vse zadovoljivejše rezultate.

Član oblastnega odbora.

KOVINARJEM SLOVENIJE!

Na oblastni konferenci, ki se je vršila v nedeljo, dne 17. t. m., se je izvolil nov oblastni odbor SMRJ, ki se je na svoji prvi seji konstituiral sledeče:

Predsednik: JURIJ JERAM, Jesenice.

Podpredsednik: BEŠTER ALOJZIJ, Moste.

Tajnik: VRANKAR VINKO, Ljubljana.

Odborniki: JANEŽIČ EMANUEL, Celje; STRAŠEK ALOJZ, Moste.

Člani kontrole: STROPNIK ALFONZ, Moste; REPAR JOŽE, Ljubljana; AŽMAN KAROL, Jesenice.

Novi oblastni odbor je prevzel svoje posle sredi 'započetih' akcij. Kovinarji v Štoreh stoje v meznem gibanju za kolektivno pogodbo. Cinkarniški delavci v Celju so vložili zahteve, da se uvede v cinkarni »Delovni red«. Na drugi strani pa je KID na Jesenicah radi racionalizacije svojega podjetja začela odpuščati delavce v masah. Strojne tovarne v Ljubljani reducirajo na debelo.

Računajoč z dejstvom, ko so nam Vaši delegati izrekli soglasno zaupanje, pričakuje oblastni odbor, da bo sleherni kovinar zastavil vse svoje sile za povzdig in procvit svoje strokovne organizacije.

Oblastni odbor SMRJ za Slovenijo.

Sekcija težke železne industrije Jesenice.

Doživeli smo, česar nismo pričakovali. Kranjska industrijska družba na Jesenicah nam je napovedala redukcijo delavstva sedaj na zimo, ko je delo letošnje racionalizacije dovršeno. Taka je posledica današnje racionalizacije podjetij. Vse poletje so ti delavci bili neobhodno potrebni za obrat podjetja, sedaj pa, ko so izvršili delo, brez katerega poprej obrat ni mogel biti, sedaj so pa postavljeni na cesto. Žalostno dejstvo, ki razumljivo ustvarja med delavstvom pravo razburjenje, kajti isti delavci, ki bodo odpuščeni, so dela na racionalizaciji izvršili s prejšnjim delom in tako sami sebe vrgli na cesto, vsled česar je razumljivo, zakaj delavstvo gleda, na sedanji problem in način racionalizacije s takim odporom povsod. Nad trideset delavcev je na tem, da bodo zgubili delo na zimo. Vsa merodajna mesta pa bi morala poseči v tem za to, da bi podjetje po vsej pravici moralo redukcijo prenesti še le na pomlad, ne pa sedaj na zimo, ker ni res, da bi vsled te mo-

dernizacije bilo podjetje sedaj nesposobno obdržati to število delavcev v službi, ker ni res, da naj da racionalizacija in znižava podjetju samo ono, kar se na plačah delavstvu da, temveč nepobitno je, da taka modernizacija daje podjetju tudi večji dobiček; profitarstvo na tako brezobziren način je še več kot zločinstvo. Doživeti to, vidimo, da je nujna naloga nas vseh, da delavstvo potom svoje organizacije podvzame vse potrebne korake proti enostranski modernizaciji podjetij, ki gledajo na to samo iz podjetniškega profitarkega stališča in brez ozira na to, kakšne socialno-politične posledice ima to za delavstvo. Delavstvo vseh obratov KID pa naj na to postopanje odgovori s tem, da pomnoži število organiziranih, da se organizira vse in da s tem, kar je v skupni moči, da oporo brezposelnim, ki bodo s tem nastali.

Brezposelna armada na cesti je najjačja rezerva podjetnikom za pritisk na delavske plače. Naša organizacija mora za naše obrate zainteresirati vsa merodajna mesta in podvzeti vse v zaščito delavstva. V takih podjetjih se mora ukiniti vsako nadurno delo in vsako kršenje delavnega časa, in kolikor je mogoče, delavni čas še skrajšati. Tudi KID se ne drži v vsem principov o predpisih delavnega časa in bomo sedaj temu morali posvetiti vso pažnjo in zato že danes opozarjamo gospoda inspektorja dela, da vse vloge KID v bodoče v tem smislu rešuje.

vsled česar je trajalo dalj časa, da je prišel na svobodo, kljub temu, da faktično ni ničesar zakrivil, kar se ga obdolžuje po denuncijantu. V sedanji situaciji v državi je namreč malo treba, da se enemu svobodo omeji z denuncijantstvom, zato je previdnost povsod in pazite, da ne nasedete kakim intrigam in izzivanjem!

Vsem zaupnikom in članom odsekov sekcije težke železne industrije Jesenic, Javornika in Dobreve.

Sodrug in sodružice!

Zopet smo prepuščeni samemu sebi v vsem podrobnem delu za obdržanje organizacije, ker nam je vodstvo KID odreklo odtegotvanje prispevkov za Stan in dom in s tem v zvezi vse drugo. Obračamo se do Vas, da dokažete, da se s tem ne bo doseglo ono, kar so želeli in povzročili narodni in krščanski socialisti in kar je prišlo kakor nalašč prav našemu podjetju. Dokažite nasprotno, da bo naša organizacija kljub temu le rastla in da smo sami sposobni sebi gospodariti, ker le vsled olajšanja dela smo pač želeli, da nam je do sedaj podjetje odtegotvalo.

Po okrožnici, ki jo bodo prejeli odbori vseh sekcij, vam bo dana naloga, da postavite na vsakih 15 članov po enega možnega blagajnika, kateri ima prevzeti to težko nalogo, ki jo pa po vsem svetu in tudi v tistih državah s podrobnim delom

RUDARJI.

Rudarjem Trboveljske družbe v opozorilo.

Današnji časi so pač taki, da postajajo interesna nasprotstva med delavci in podjetnikom vedno večja. Kdor nasprotno trdi, se vara, ali pa razvoja časa noče razumeti. Zakaj podjetniki se vedno bolj trudijo, da dosežejo znižanje produktivnih stroškov in s tem povišanje svojega dobička. Na drugi strani pa se zopet delavstvo, ki je s tem prizadeto, trudi, da si izboljša položaj, kakor se pač da. Tako je bilo, je in bo toliko časa, dokler bo družba razredna.

Če kje ta nasprotstva obstojajo, potem je to predvsem slučaj v rudarski industriji in to še posebno in vsaj kolikor je nam znano, pri Trboveljski družbi. Pri tej je upeljan takozvani »raport«, pri katerem se morajo prizadeti rudarji zagovarjati za vse, kar se družbi zdi, da niso pri delu pravilno napravili. Tu pride v glavnem vprašanje, zakaj ta ali oni ni napravil tolike in tolike storitve. Ali zopet, zakaj je zakrivil zasutje itd. Na tem »raportu« ima potem delavec pravico, da se zagovarja in predstavnik družbe je njegov sodnik. Kako ta presoja, bi pa lahko rekli, da izgleda tako, kakor bi volk sodil ovco.

Prednost v tem oziru nosi obratno vodstvo rudnika Kisovec pri Zagorju. Tukaj gotovo gospodje gotovo računajo na svoj sigurni »avanzma« pri družbi s tem, če raportirajo in šikanirajo delavstvo na vse mogoče načine.

Tako se je zgodilo v sredo, dne 13. novembra, da sta bila dva rudarja klicana na »raport« zaradi premale storitve. Ogorčena, ker se nista čutila krivim in ker bi morala čakati na »raport« izven svojega delovnega časa, se enostavno pozivu nista odzvala. To je imelo za posledico, da jima je obratno vodstvo prepovedalo vstop v jamo (Einfahrtverbot). To je ogorčilo ostalo moštvo tako, da so vsi izjavili, da gredo vsi v jamo ali pa nobeden. Ta odločen nastop vseh je primoral obratno vodstvo, da ju je pustilo na siht. A drugi dan je klicalo ravnateljstvo na zagovor prizadeta rudarja in zaupnika II. skupine rudarske zadrage. Ker se jima je tukaj posrečilo dokazati svojo nekrivdo v premali storitvi, so se pobotali brez nadaljnjih posledic.

K temu incidentu, ki bi imel lahko večje posledice, izjavljamo mi kot organizacija »Zveze rudarjev« sledeče:

1. Mi pozdravljamo solidarnost teh rudarjev. Taki bi morali biti vsi rudarji. Eden za vse in vsi za enega.

2. Z načinom tega postopanja se pa vendar mi, kot razredna strokovna organizacija, ki hoče imeti red in disciplino na vse strani, ne moremo strinjati.

Zakaj ne? Zato, ker je res bilo prej takozvano brezpogodbno stanje med delavstvom in Trboveljsko družbo. Takrat je res, da so predstavniki družbe delali kar so hoteli in zelo težko stališče so imeli delavski zaupniki in organizacija rudarjev.

Ali pri obravnavi z dne 21. oktobra t. l. se nam je posrečilo v kolektivno pogodbo vnesti določbo, ki se glasi: Vse spore, ki so lokalnega značaja, kakor vzroki premale storitve vsled pomanjkanja vozičkov, slabih prog, vode, zraka, vročine ali druge obratne ovire, se upoštevajo in urejujejo v sporazumu dotičnega obratnega vodstva ob zaslisanju prizadetega delavca v prisotnosti zaupnika II. skupine rudarske zadrage.

Pogodbo, v kateri je ta določba, so podpisali zastopniki družbe in zastopniki delavstva. Sklepov te pogodbe se moramo držati torej oboji: družba in delavstvo.

Kaj hočemo s tem reči? S tem hočemo reči, da tam, kjer obstoja naša strokovna organizacija »Zveza rudarjev«, bodisi v večini ali manjšini, ne sme naše članstvo podvzeti nobenih samostojnih korakov, predno nima predhodnega odobrenja od svojega vodstva. To zahteva red in disciplina organizacije.

Zato, rudarji, uvažujte to in določbo kolektivne pogodbe. Če Vas bodo predstavniki družbe šikanirali ali zahtevali od Vas nemožne ali neopravičeno kaznovale, potem se potom zaupnika II. skupine rudarske zadrage takoj pritožite na dotično obratno vodstvo ali nasprotno, če se Vas od strani družbe kliče na »raport«, potem se odzovite. Ali zavedajte se, da ste pri tem opravičeni, ako se vas kliče na »raport«, zahtevati od družbe odškodnino za zamujen čas.

Ako pa se bo potem pokazalo, da predstavniki Trboveljske družbe ne bodo upoštevali Vaših pritožb in opravičb, potem se pa takoj obrnite na vodstvo vaše strokovne organizacije, katera bo potem takoj podvzela vse potrebne korake na merodajnih mestih. In šele, ako vsa kompetentna mesta odpovedo in bomo prepričani, da se prizadetim godi krivica, bo organizacija primorana, da apelira na delavstvo k samo-obrambi.

Zato, rudarji, pogum in odločnost velja, a predvsem pa razum. Mi smo in moramo biti za odločno obrambo delavskih interesov, ali ta obramba mora biti izraz odločnih discipliniranih in razumnih borcev. Ker le v tem tiči problem uspeha, a drugače je poraz. Vsi v Zvezo rudarjev Jugoslavije!

Poziv članstvu ZRJ.

Vodstvo Zveze rudarjev v Zagorju opozarja s tem članstvo vseh svojih podružnic, da vsak član redno mesečno plača svoje prispevke. Člani naj ne delajo težav blagajnikom ali podblagajnikom s tem, da jih mučijo, da morajo trljati za prispevek kakor berač juda. Zakaj odziv dolžnostim nam organizaciji se mora smatrat za brezpogojno dolžnost, ne pa beračenje.

Mi bomo točno zasledovali one »mrličke« in podružnica, ki jih bo imela največ, bo objavljena v listu »Delavec«. Zakaj mi hočemo na znotraj red in disciplino, na zunan pa odločno borbo. — Vodstvo.

„PRIJATELJ PRIRODE“

bo imel v nedeljo, 1. decembra 1929 ob pol 10. uri dopoldne v Ljubljani v vestibulu dvorane Delavske zbornice

ustanovni občni zbor.

»Prijatelj Prirode« je organizacija, ki ima namen dvigniti delavsko življenje s tem, da vzbuja in vzgaja v delavstvu ljubezen do prirode. Zato prireja izlete v prosto naravo, preskrbuje članom znižano vožnjo po železnici, ugodnosti po planinskih kočah itd. Po drugih državah šteje »Prijatelj Prirode« že več sto tisoč članov in ima 416 planinskih koč. Pri nas je pred vojno ta idealna organizacija že obstojala, toda po svetovni vojni je razpadla. Obdržala se je le v Sarajevu, kjer je tudi centrala tega društva za Jugoslavijo. Razen tega

obstojajo sedaj podružnice »Prijatelja Prirode« v Zagrebu, v Mariboru in še po nekaterih večjih mestih savske banovine.

Toda najugodnejše ozemlje za vsakovrstne izlete od visokih plezalnih tur do izletov na prijazne hribe in griče je na Gorenjskem.

Delokrog ljubljanske podružnice »Prijatelja Prirode« bo po pravih obsegal vse ozemlje bivše ljubljanske oblasti. Zato bo to najvažnejša podružnica »Prijatelja Prirode« v Jugoslaviji.

Pripravljalni sestanek, ki se je vršil pred občnim zborom pod predsedstvom znanega alpinista dr. Tume, je pokazal, da je za dobro vodstvo podružnice dovolj sposobnih ljudi.

Delavci, vstopajte v to društvo! Pristopnina znaša 10 Din, letna članarina 25 Din. Med drugimi ugodnostmi so tri polovične vožnje na leto po dvehletnem članstvu.

Dne 1. decembra vsi na ustanovni občni zbor »Prijatelja Prirode«!

Tečaj za zaupnike in vse ukaželjne člane.

Ponovno in zadnjikrat sporočamo vsem onim zaupnikom, ki žele biti aktivni sodelavci v naših strokovnih, gospodarskih in kulturnih organizacijah, da se odzovejo in posetijo tečaj, ki se vrši vsak torek v tednu do preklica vsakokrat s početkom ob 6. uri zvečer.

Sodrug in sodružice, v znanju je vse ono, kar je potrebno za zaupnika; v znanju je vse ono, kar je in tepe delavni narod, kateri si tega ne pridobi sam, ker sami se moramo izobraževati poleg trdega dela. Kajti nismo imeli niti prilike niti časa posečati univerze, kakor sinovi in hčere kapitalistov, ki so jih izsolali na naš račun proti nam. Odzovi se torej vsak, ki hoče in misli resno pomagati delati v vsem našem pokretu. — Upravni odbor.

Člani in članice sekcije težke železne industrije Jesenic, Javornika in Dobreve, pozor!

Sodrug Pretnar, mlad kot je še, je zopet na svobodi. Opozarjamo Vas, da se sleherni čuva denuncijantov, kajti sodrugu Pretnarju se je dogodilo, da ga je nek nesrečnež denunciral iz osebnega sovraštva,

morajo vršiti le zaupniki, kjer je organizacija v milijonih članstva, kakor v Nemčiji in Angliji. Pomožni blagajniki, ki boste izvoljeni, na vas je v bodoče, da dokažemo svojo zrelost s tem, da bo članstvo organizacije stalno in ne samo to, temveč da bo napredovalo število novih vse dotlej, da bo vse organizirano, kar spada v naše vrste. Predsedniki odsekov, poskrbite, da boste omogočili članom volitev teh funkcionarjev najkasneje do konca tega meseca, ker najkasneje do konca tega meseca morajo biti vsi pomožni blagajniki prijavljeni glavnemu blagajniku sodr. Karol Ažmanu, da bo z njimi uredil za bodoče vse administrativne posle ter sklical vse te na posebno zborovanje in jim dal potrebna navodila. Pojdite in storite svoje in dokažite, da ste mož be-seda svojega sklepa zadnjega članskega sestanka. V decembru odnosno januarju 1930 moramo torej pričeti sami z vsem tozadevnim podrobnim delom za zadrugo Stan in dom kakor za organizacijo in predvsem za to. — Upravni odbor.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Plenarna seja Ors-a (Splošne delavske zveze) v Zagrebu.

V nedeljo, dne 17. t. m. se je vršila v Delavskem domu na Ilici, v Zagrebu, plenarna seja našega Saveza. Seja je obravnavala naslednji dnevni red: 1. a) Poročilo izvršnega odbora; b) poročila tajnikov oblastnih poverjeništev. 2. Mezna gibanja in kolektivne pogodbe. 3. Vprašanje izdajanja »Radniškega Glasnika« 14 dnevno ali tedensko v letu 1930. 4. Vprašanje sklicanja kongresa. 5. Razna vprašanja in predlogi. — Seja so prisostvovali iz Slovenije sodrugi: Alojz Kellner iz Hrastnika, Ivan Dvoršak iz Maribora in tajnik oblastnega poverjeništvava za Slovenijo Lovro Jakomin.

Iz poročila izvršnega odbora, katerega je podal predsednik Saveza sodr. Haramina, se je razvidelo, kako ogromno delo je naš Savez vršil v teku zadnjega pol leta, tako agitacijsko kakor organizacijsko, vključno vsem raznim oviram. Pri savezni upravi v administraciji je napravljena temeljita reorganizacija, ki je lahko vzor vsem ostalim Savezom. Tudi organizacija v Savezu samem, s katero so dobile posamezne pokrajine potrebno avtonomijo, je pokazala razveseljive uspehe. Pokrajine tekmujejo med seboj v agilnosti za povzdig organizacije in izboljšanje delavskega položaja in se lahko ponašamo, da podružnice in naše oblastno poverjeništvavo v dravski banovini niso med zadnjimi.

Zanimiva so bila zlasti poročila oblastnih tajništva. Za Slovenijo je podal poročilo tajnik Jakomin. (Poročilo našega oblastnega poverjeništvava smo prinesli že v predzadnji številki »Delavca«.) Poročilo našega tajnika se je z odobravanjem vzelo na znanje. Saj se naše organizacije v Sloveniji v resnici tudi lepo razvijajo. Tudi iz finančnega vidika je poročilo razveseljivo. Slovenija ni več pasivna; aktivirala se je lepo in že odplačuje svoj del za prejšnje investicije v Sloveniji.

Sodr. Berenek, tajnik za Bosno in Hercegovino, je podal poročilo, iz katerega smo razvideli, s kako napornim delom in trudom so naši sodrugi v Bosni odbili napade raznih cepačev, ki so hoteli naš Savez oslabil. Ti napadi v Bosni so odbiti, ker članstvo našega Saveza pač ve ceniti uspehe, katere so si v naših organizacijah priborili. V Bosni in Hercegovini so ovire za razvoj naših podružnic odpravljene in se je tu na dejati porasta naših podružnic.

Za organizacije v Srbiji in Vojvodini je poročal njihov tajnik sodr. Bratkovič. Vključno vsem težavam, ki se tem organizacijam delajo z raznih strani, šteje naše članstvo v tej pokrajini čez 1000. Vслед slabih prometnih zvez za agitacijska potovanja, za katera je treba precej sredstev, je ta pokrajina še finančno nekoliko pasivna, kar pa se bo v kratkem času popravilo.

Za Hrvaško in Slavonijo — ker se tu še ni konstituiralo oblastno poverjeništvavo in vodijo te organizacije iz savezne uprave — je poročal sodr. Haramina. Te podružnice so najmočnejše in jedro našega Saveza. Plenarna seja je za to pokrajino izvolila za tajnika sodr. Jurinica.

Poročila oblastnih tajnikov so pokazala, da se naš Savez razvija in organizacijska moč narašča. Savez vodi uspešno akcije za izboljšanje položaja delavskega razreda. Savez predstavlja okrog 8000 organiziranih delavcev in delavk.

Plenarna seja je sklenila, da se udeležijo naši delegati konferenci in plenarne seje Ors-a v Beogradu dne 22., 23. in 24. t. m. in da se tam iznese želja, da naj se vodstvo Ors-a vrne s svojim delovanjem v okvir štata.

Pri točki »mezna gibanja in kolektivne pogodbe« se je poročalo o številnih akcijah v tem pogledu. Razumljivo je, da je v današnjih razmerah to silno oteženo,

vendar je tudi v tem oziru zaznamovati lepe uspehe, katere je naš Savez napravil. Pri tej točki smo obravnavali tudi mezna gibanja v Sloveniji: Tako za tekstilne delavce v Kranju, papirniške v Sladkem vrhu, kakor tudi zahtevo steklarjev za enkratni nabavni prispevek, in razmere steklarjev v Rogoški Slatini.

Po razpravi o potrebi izobrazbe našega članstva in izdajanja »Radniškega Glasnika« se je sklenilo: »Radniški Glasnik« se bo izdajal tedensko. Za člane je 14 dnevno obveze. Priporočila pa se, da ga podružnice, ozir. člani in delavstvo sploh naroče tedensko z doplačilom in da prevzamejo podružnice »Radniški Glasnik« v kolportajo. Navodilo, cena itd. bo sporočeno z okrožnico. Za Slovenijo, ker imamo tu list »Delavec«, to ne pride toliko v poštev.

Za sklicanje kongresa našega Saveza se je poverilo, da izdela izvršni odbor predlog glede datuma do prihodnje plenarne seje. Tu smo podali v kratkem potek te plenarne seje, ki je trajala cel dan (do 9. ure zvečer).

Dobili smo vsi navzoči najboljši vtis. Naš Savez vrši z vneto svoje naloge, vodi borbe za izboljšanje položaja delavskega razreda, narašča številčno, je na pravi poti, je enoten duhovno in je kot tak pomemben faktor, s katerim morajo resno računati vsi nasprotniki organiziranega delavstva.

Podružnica Kranj.

Mizerne razmere tekstilnega delavstva v Kranju kriče po ureditvi. Kako pride naše bedno delavstvo do tega, da se ga izmzgava za sramotno nizko plačo od 2. do 3 Din na uro. Ko obnemore, ko je vse svoje življenske sile dal za inozemski profit, se ga obesi siromašni kmečki občini na vrat. Kje je tu trohica pravice?

Ko je naša podružnica predložila zahtevek za povišanje plač v tovarni »Inteks«, je pa sedaj ogenj v strehi. Podjetje se protivi in jim nikakor noče v glavo, da si sploh drzne to delavstvo vložiti zahtevek za izboljšanje svojih plač. To pravico pač — mislimo — imamo, da za edino, kar imamo, to je delavno silo, katero prodajamo, smemo staviti svojo ceno. Gospodje bodo pač morali nekoliko okrniti svoje dobičke in iskati konkurenčne mogočnosti na kak drug način. Na račun naših praznih želodcev to ne bo več šlo.

Zato vsi v strokovno organizacijo! Ona je vaša predstavica. Le potom močne strokovne organizacije boste prišli do ureditve delovnih razmer in izboljšanja svojega slabega položaja.

Tekstilno delavstvo hoče za svoje delo take plače, da bo moglo živeti, ne kakor sedaj z jetiko životariti in umirati. Vemo, da se bomo morali za to boriti, zato zbirajmo svojo moč v organizaciji »Splošne delavske zveze Jugoslavije«! Vsi, ki še niste člani, v organizacijo, na pomoč, organizirajte se!

Podružnica Celje.

V nedeljo, 14. t. m., je naša podružnica v Celju obdržala svoj redni letni občni zbor. Iz poročila odbora se je razvidelo, da je imela podružnica v prošlem letu mnogo posla zlasti z napadom podjetja na pridobljene pravice delavstva. Podružnica je težko preizkušeno dobro prestala in se ji je z naporom posrečilo v glavnem preprečiti poslabšanje plač in delovnega reda za delavstvo, zaposleno v kemični tovarni. Podružnica pa je v stalni pripravljenosti, ker gotovo ni bil to zadnji poskus podjetja, da zmanjša plače in poslabša delovne pogoje sploh.

Na občnem zboru, ki je lepo potekel, se je izvolil naslednji odbor: predsednik Oset Franc, podpredsednik Ferjanec Nikolo, tajnik Vrečar Franc, blagajnik Vidic Karlo. Odborniki in kontrola: Grajšel Jože, Arzenšek Ivo in Veber Anton.

Novemu odboru, ki se bo s sodružno požrtvovalnostjo lotil težavne naloge, dvig-

ni organizacijsko moč in razredno zavest, želimo čim več uspeha.

Podružnica Sladki vrh.

Tovarna papirja v Sladkem vrhu odklanja sklenitev kolektivne pogodbe in povišanje mizernih plač delavstva. Nas odklonilni odgovor ni presenetil, ker pač vemo, da si mora delavstvo izboljšanje svojega položaja izvojevati. In to bomo storili tudi mi, papirniški delavci. Pripravljene smo na vse. Razumljivo je, da bomo vsa sredstva za mirno poravnavo tega spora poprej uporabili. Zaposlili bomo Inšpekcijo dela, da skliče razpravo in smo prepričani, da se bode izkazalo, na razpravi, da so naši zahtevki upravičeni in da nas ne bo podjetje prisililo, da se poslužimo skrajnega sredstva.

Zahvala.

Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem delavstvu cementarne v Mojstrani, ki so me v času moje boleznii podprli in mi darovali vsoto 250,50 Din.

Dovžan Gašper, Mojstrana.

ŽIVILCI.

Peki — Ljubljana.

Dve leti bosta že minuli od zadnje pekovske stavke v Ljubljani. Znano je, da smo stavko končali le z delnim uspehom, a smo si zato pridobili v resnici potrebne praktične izkušnje, katere nam znajo prej ali slej služiti v dobro.

Veliko število sodrugov, ki so bili takrat kot žrtve splošnosti brez posla, so danes zopet v delu in si skušajo čimbolj zboljšati svoj položaj. Pretežna večina takrat izprtih sodrugov je ostala zvesta svoji strokovni organizaciji, a nasprotno so nekateri izmed onih, katerim se je ravno radi zadnje stavke položaj zboljšal, pokazali organizaciji hrbet in si mislijo čisto po pekovski: jaz imam, ti pa si išči. Imamo precej pekovskih pomočnikov, katerim so se plače in drugo vsled stavke precej zboljšale, a si to tolmajo ravno nasprotno.

Dajte, sodrugi, sprejte vendar, da ste vi, kateri ste po štirinajstih dneh zopet pričeli delati za večjo plačo kot prej, žrtvovali veliko manj, kot oni, kateri so bili po tri mesece brez posla, a so ti slednji vendar ostali člani svoje organizacije, ker vidijo in čutijo v njej skupnost — moč, dočim se vi odtegujete in s tem ovirate razvoj organizacije, katera edino vodi k zboljšanju položaja v naši stroki in splošnem.

Sodrugi, proč s predsodki in izgovori, ker ti ne drže. Vsi do zadnjega v organizacijo, da si s skupno močjo ustvarimo to, kar si želimo!

RAZNO.

Izjava.

Ker sem podpisani doznal, da se me sumi, da sem jaz pisec zadnjih dveh člankov v »Delavski Politiki« z Jesenic, ki v prvem napada našega tehničnega ravnatelja KID K. Hoffmanna zaradi njegovega psa, izjavljam k temu, da nisem s tema dopisoma v nobeni zvezi. To izjavo pa ne podajam morda vsled kakega strahu pred svojim šefom, temveč za to, ker ne maram, da bi se me identificiralo z vsebino takih dopisov, katerih vsebina je po mojem naziranju neokusna.

Mi kolektivisti se moramo zavedati, da je stvarna in resna kritika naše najjačje orožje in nam za pisanje v naše časopise ne sme biti dobrodošla vsaka snov, ki ni marna smisla.

V prvem teh člankov dopisnik kritizira imenovanega ravnatelja, ker je svojemu psu napravil pasico in jo tapeciral. Prosim vas, kaj pa potem, ako kmet za svojega konja, kravo ali katero drugo žival napravi udoben hlev z vsem konfortom toplote in ležiščem, ali pa da napravi za svojega psa to ovčji pastir na planini, ki nima pod nebom drugega prijatelja ob sebi kakor svojega psa. Kajti nič ni čudnega, če kak človek vidi v kaki živali svojega najboljšega prijatelja, saj pravi prevovor, da je dandanes človek človeku volk, volk pa volku brat. V kolikor poznam tega ravnatelja, ima zabavo v tem, da je strasten lovec in če je

Pozor!

Delavci! Delavke!
Uljudno Vam sporočam, da sem otvoril
PEKARNO
na Rimski cesti 5. — Vsak dan dvakrat sveže pecivo. Solidna postrežba.
Se priporoča **Andrej Kolar.**

Vsi zavedni delavci morejo
biti strokovno organizirani.

torej svojemu lovskeemu psu napravil eno pasico, za katero pozitivno vem, da je vse plačal iz svojega, prosim vas, ali je to bilo tako važno za javnost, da pišemo take stvari v delavski časopis. Ali ni drugih bolj važnih vprašanj na Jesenicah, in končno, ali bi ne bilo morda bolj primerno, pisati o tem, zakaj ima toliko žensk pse moškega spola, da si niso same navdušene za lov, pa jih nimajo v pasjcah, ampak v posteljah, menda za to, da jim noge grejejo. Ravnatelj pa je prvič mož, drugič lovec in njegov pes moškega spola in ali je tedaj na vsem tem kaj čudnega, da ljubi svojega lovskega psa, in to smo morali čitati kot novico. To sem omenil za to, ker se v meni kar obrača, kadar kaj takega čitam, pa naj zaveda kogarkoli.

Dalje se v drugem članku pisec zaletava v znake na prehodih tovarniških tirov, ki so rumeni in črno obrobljeni, češ da so to stare avstrijske barve. K temu pripominjam samo to, da predlagam pisec, da mi stavi predlog, kakšne barve bodo bolj zanesljive v tem, da bomo strojevodji KID bolj brez sedanjega strahu, da koga ne povozimo na teh nešteti prehodih, in če izbere kaj novega v tem in boljšega ter naši nacionalni barvi primerne kakor je to, kar je sedaj, naj bo uverjen, da bom predlagal to takoj ravnateljstvu in sem prepričan, da bo tudi ugodilo.

Kritika bodi kritika, ne pa čvekanje. Za to naši časopisi niso. Jaz sam prejemam »Delavsko Politiko«, to pa pišem v naš strokovni list zato, ker me zadeva kot zaupnika, ki ne mara biti osmešen v očeh človeka, s katerim si stojiva vsak dan v težkih interesnih nasprotjih — nasproti.

Jurij Jeram,

glavni zaupnik delavstva, K. I. D.

Delavski dom v Mostah.

Vsem članom zadrge Delavski dom v Mostah r. z. z. o. z. sporoča novo načelstvo, da se je poslovanje zadrge uredilo zopet v redno poslovanje in člani tem potom pozivljamo, da plačajo zaostale deleže. Zadruga se je opomogla do lepega zadržnega premoženja, ki presega preko 7000 Din. Torej v tem kratkem času je dosežen lep uspeh. Lahko bi bil uspeh še večji. Da tega ni, je pač krivda nas vseh, ker nismo kot člani zadrge storili napram njej naše predpisane dolžnosti. Vse lahko še popravimo, če bomo to storili sedaj in plačali vsi člani zaostale deleže. Tedaj bomo v letu 1930 znali, kje bo Delavski dom stal. Novo načelstvo se obrača na vse člane in ostale delavce v Mostah, da pomagata pri tem delu, ker le z združenno močjo nam bo mogoče zgraditi to potrebno stavbo, po kateri moščanski delavci toliko let hrepenimo.

Sprejmite v ta namen delavski združni pozdravi!

France Jančič, t.č. predsednik.

Delavski oder »Svobode«

uprizori v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice v nedeljo, dne 1. decembra t. l. ob 8. uri zvečer dramatisiran slavni Tolstojev roman »Vstajenje«. Cene sedežev od 20—12 Din, stojišče 4 Din. — Vstopnice dobite v knjižnici Delavske zbornice in pri Strokovni komisiji. Vsi, ki so videli pred dvema letoma uprizoritev »Križe«, in še drugi, bodo prišli gledat to uprizoritev Delav. odra.

Občni zbor ljubljanske »Svobode«

se vrši v četrtek 28. novembra ob pol 8. uri zvečer v društvenem lokalu, v I. nadstropju Delavske zbornice. Vsi člani naj se ga udeležijo, ker je zelo važen.

Za Miklavža izide te dni mladinska povest ruskega pisatelja Koževnikova: Jeromkin krog. Povest je ilustrirana z lepimi slikami, ki jih je naredil ruski umetnik. Prevod je oskrbel Ivan Vuk. Izvod stane 8 Din in se dobiva pri Proletarski knjižnici, Ljubljana. Sodrugi, naročajte za svoje otroke to zanimivo mladinsko knjigo!

Listnica uredništva.

Vsled preobilice gradiva smo morali več člankov in dopisov izpustiti in pridejo prihodnjič na vrsto.

Poročiti se želim! Sem brez staršev in ne morem voditi svojega gospodarstva. Iščem moža, dobrega gospodarja, ki bi z dobrim gospodarstvom povečal premoženje. Sirota sem, kristjanka, dobra gospodinja, posetniškega stanu. Od svojega bodočega moža ne zahtevam premoženja, nego značaj in srce. Ozirala se bom le na pisma s polnim naslovom. Pisma se naj pošiljajo pod značko »Prvi poskus« na upravo »Delavca«, ki mi jih izroči.

KINO LJUBLJANSKI DVOR

Telefon 2730

Najlepši filmi, najcenejši kino, last Udruženja vojnih invalidov. V delavnikih ob 4. uri, v nedeljo in praznikih ob 1/2 11. in ob 3. uri. — Enotna cena za vse sedeže 4— Din. Lahko sedete, kamor hočete! Poleg tega pri vseh ostalih predstavah najnižje cene: 4—, 6—, 8— dinarjev.

Brezposelni!

Poslužite se najugodnejše prilike pletilnega stroja »Walter«, ki Vam ga nudi F. Kos v Ljubljani, Židovska ulica 5, s popolnim poukom in sigurno eksistenco.

Josip Olup

Ljubljana, Stari trg št. 2. (na vogalu)

Trgovina z manufakturnim blagom, velika izbira oblek lastnega izdelka, čeških in domačih tovarn sukna in hlačevine. Velika zaloga klobukov, čepic in raznega perila. — Moje geslo je: dobro blago, nizke cene! Priporoča tudi svojo gostilno »Pod Trančo«!

Če hočete biti dobro in točno postreženi, naročite

štampiljke

samo pri tvrdki

Teodor Rabič, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

Sem posestnik, 34 let star, kristjan, vdovec. Imam dobro gospodarstvo in popolnoma urejeno hišo. Iščem zvesto soprogo in edini hčerki ljubečo mater. Materijelni moj položaj mi dovoljuje, da ne gledam pri moji bodoči soprogi na doto, nego samo na njen značaj. Katera želi torej odličnega moža v vsakem pogledu, naj piše na upravo »Delavca« pod značko »Novo življenje«, ki mi pisma izroči. Diskrecija zajamčena.

Vsaki delavec in nameščenec

naj ima v svojem prostem času zabavo. — Naj se zabava z

Lubas-harmonikami

Gojite svojo narodno godbo. —

Igrajte na harmonike!

Prvovrstna in močna kvaliteta

Cene nizke!

Prva jugoslavska izdelovalnica harmonik

Fr. Lubas, Ljubljana, Dunajska c. 36

i Oplačila

za gospode in dame
kupite najceneje pri

FRAN LUKIČ,

Ljubljana, Stritarjeva ul.